



R EVEIL-SERIE

ER IS HOOP VOOR
MOEDELZEN

ALEXANDER COMRIE

No. 529

NOVEMBER 2016

ALEXANDER COMRIE

Alexander Comrie werd geboren op 16 december 1706 in Perth (Schotland), als zoon van een Schotse procureur, Patrick Comrie, en Rachell Vause. Om onbekende redenen is hij kort vóór zijn twintigste levensjaar naar Nederland gekomen, om in Rotterdam werkzaam te zijn in de handel. Er is een vermoeden dat zijn vader hem voor de dienst des Woords had bestemd, maar mogelijk niet de kosten van zijn opleiding heeft kunnen dragen. De koopman bij wie Comrie op kantoor werkte, ontdekte dat Comries belangstelling echter niet op de handel, maar op het predikambt was gericht. Samen met enkele vrienden heeft hij het toen mogelijk gemaakt dat Comrie theologie kon gaan studeren.

Vanaf 1729 studeerde hij in Groningen en vanaf 1733 in Leiden. In 1734 promoveerde hij daar in de filosofie.

Op 1 mei 1735 werd hij bevestigd tot predikant van Woubrugge, waar hij bijna 40 jaar gestaan heeft, ondanks zeven beroepen naar elders. Hij ging met emeritaat in 1773, en is een jaar later in Gouda gestorven. Daar is hij ook begraven in de St. Janskerk. In Woubrugge trouwde hij in 1737 met Johanna de Heyde die hem na een jaar reeds ontviel op de leeftijd van 28 jaar. Hij hertrouwde in 1741 met Maria

van der Pijll. Ook zij stierf (1764), waarna hij in 1766 hertrouwde met Catharina de Reus, die hem 35 jaar heeft overleefd.

In zijn jonge leven heeft Alexander Comrie sterk de invloed ondergaan van predikers als Ebenezer en Ralph Erskine, en Thomas Boston. Deze invloed is hem zijn hele leven bijgebleven, ook in zijn theologie.

Comrie is al in zijn eigen tijd zeer bekend geworden, voornamelijk door de geschriften die hij publiceerde. Hij was daarin tolk van de velen die bezwaren hadden tegen de geest van verlichting en tolerantie die aan de universiteiten begon te heersen, en ook in de prediking merkbaar werd. Vooral keerde hij zich tegen hen die het ontvangen van het heil afhankelijk stelden van de daad van het geloof. Hij voerde hiertegen aan dat dit nu juist de ziel was van de leer der remonstranten en dat wij door de genáde van het geloof Christus worden ingelijfd, en niet door de dáád van het geloof.

Comrie was in de kringen van de achttiende-eeuwse gereformeerden een zeer geliefde en veel gelezen schrijver. In zijn gemeente Woubrugge werd hij zeer geacht als herder en leraar, niet zozeer door zijn ijver in het huisbezoek, maar doordat hij zeer veel zorg besteedde aan zijn preken. Een groot aantal daarvan is ook in druk verschenen.

“Comrie behoorde tot de beste predikers van zijn

tijd. Zijn preken waaraan hij veel studie besteedde, vervielen niet in de fouten van zijn meeste tijdgenoten, maar waren praktisch en doorzichtig, zonder platheid en vertoon van geleerdheid” (Christelijke Encyclopedie).

Bronnen:

- Biografisch Lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel 3, pg. 76-78.
- Christelijke Encyclopedie, deel 2, pg. 272 (Kampen 1957).

De preek die u hierbij wordt aangeboden, is herschreven in de taal en stijl van het hedendaagse Nederlands. Ze is afkomstig uit het boek “Verzameling van Leerredenen”, waarin vertoont wordt uit verscheide teksten de afgezakte kranke en kwynende staat der geloovigen, voornamentlyk in dezen tydt, tot overtuiging en beschaminge over hunne ongestalte. Door Alexander Comrie, Scoto-Brittannus. Uitgave 1749.

De preek is te vinden in de nieuwe uitgave die Willem J. Gordon en Co. te Gorinchem in 1878 het licht deed zien (Eerste stuk, de vijfde preek, pg. 144-164). De oorspronkelijke titel luidt: ‘Een hertsterking voor een wederkeerende gelovige,

tegen het bezwijken onder het gemis van de goddelijke troost'. Deze preek is eerder verschenen in de Reveil-serie (nummer 15 van juni 1965), maar nu geheel opnieuw hertaald. Voor de huidige uitgave zijn enkele geleerde passages van exegetische aard weggelaten.

ER IS HOOP VOOR MOEDELOZEN

door

ALEXANDER COMRIE

‘De ellendigen en nooddruftigen zoeken water, maar er is geen, hun tong versmacht van dorst; Ik, de HEERE, zal hen verhoren, Ik, de God Israëls, zal hen niet verlaten.’

Jesaja 41:17

Inleiding

Rijkdom, eer en een groot vermogen kunnen heel plotseling wegvallen, waardoor mensen die in het bezit hiervan waren, bijzonder snel in diepe ellende en armoede worden ondergedompeld. Het is daartegenover heel moeilijk om vanuit die ellendige toestand weer terug te keren in dezelfde gelukkige situatie als voorheen. Dit is een les die de ervaring zó overtuigend leert, dat het verloren moeite is om bewijzen te leveren.

Zo ligt het in het natuurlijke leven, maar ook in geestelijk opzicht is dit volkomen waar. De gelovigen beleven aangename tijden, waarin zij net als

Henoch met God wandelen en als Habakuk op hun hoogten treden. Maar door een slordig leven en de verleiding tot zonde komt daar een einde aan. Er komt een scheiding tussen God en hen, waardoor ze vele tranen moeten storten, en dagen en nachten vol benauwdheid doormaken vóór ze de vroegere stand van hun geestelijke leven weer bereiken.

In de tekst treffen we iemand aan die zijn ellende gevoelt en daardoor getroffen is, maar die ook een sterk voornemen in zijn hart heeft om tot God terug te keren. Ja, hij keert daadwerkelijk terug met smeking en geweën. Maar de ziel wordt dan nog niet direct gered. Daardoor zouden sommigen van u onder hun moedeloosheid kunnen bezwijken, omdat u de werking van Gods vertroostende liefde nog mist. Daarom denken we dat de woorden van de tekst heel geschikt kunnen zijn om te laten zien in welke toestand u verkeert, en tegelijkertijd om te wijzen op de bemoediging die God hierin wil geven.

Van het eerste tot het zevende vers in ons hoofdstuk roept God de heidenen tot getuigen van Zijn liefde van oudsher voor Abraham en zijn nageslacht. Vanaf vers 8 tot en met 16 verzekert Hij hen van Zijn hulp en bijstand in lichamelijke noden, en in onze tekst van Zijn hulp in hun troosteloosheid over hun geestelijke gebrek.

In de woorden van de tekst gaat het om twee zaken:

1. Een beschrijving van hun droevige toestand en moedeloosheid - *De ellendigen en nooddruftigen zoeken water, maar er is geen, hun tong versmacht van dorst.*
2. Een troostrijke belofte die hun gedaan wordt ter bemoediging - *Ik, de HEERE, zal hen verhoren, Ik, de God Israëls, zal hen niet verlaten.*

1.

De profeet beschrijft Gods kinderen als ellendigen en nooddruftigen, ook wel vertaald met armen en nooddruftigen. Zij zoeken water, zonder dat te kunnen vinden, en daardoor versmachten zij van dorst. Wie zijn die arme nooddruftigen?

We willen erop wijzen dat er uitleggers zijn die denken aan de discipelen van Christus. Zij worden in Mattheüs 5 'armen van geest' genoemd. Anderen zien hen ook wel als de gelovigen die in de tijd dat Jezus op aarde was, arm, nooddruftig en zeer vermoeid waren. Zij wachtten op de vervulling van Gods beloften die aan de vaders gedaan waren. Die beloften zouden voor hen zijn als water tot verkwikking van hun ziel. Ik gun ieder op dit punt zijn vrijheid, maar ik ben van mening dat we onder deze arme en nooddruftige mensen de Joden moeten verstaan die in Babel waren en daarvandaan

terugkeerden naar Judea. Aan hen schenkt God Zijn genaderijke belofte dat Hij naar hen zal luisteren en hen niet zal verlaten. Daardoor ziet deze belofte op al Gods arme en uitgeputte kinderen in alle tijden van Zijn Kerk. De Heere belooft hun die versmachten vanwege hun dorst en hun verlangen naar de genadegoederen, dat Hij hen zal horen, helpen en redden, ja, dat Hij hen niet zal verlaten.

Om onze tekst nog nader te verklaren, is het goed om de kracht van de betekenis der woorden aan te wijzen. Wat het Hebreeuwse woord voor ‘armen’ betreft, heb ik gemerkt dat het in Gods heilig Woord méér dan een betekenis heeft. Soms betekent het ‘verdrukt’: ‘Het is goed voor mij verdrukt te zijn geweest, opdat ik Uw geboden zou leren’ (vgl. Psalm 119:71). Het woord kan ook ‘zachtmoedig’ en ‘zachtmoedige’ betekenen: ‘De zachtmoedigen zullen vreugde op vreugde hebben’ (Jesaja 29:19). Maar het kan ook de ‘ellendigen van het land’ betekenen, in de zin van de ‘armen’: ‘Ik ben arm en nooddruftig, nochtans gedenkt de Heere aan mij’ (vgl. Psalm 40:18). Welnu, geliefden, het komt hierop neer dat de betekenis van het woord allereerst te maken heeft met het kermende geluid waarmee jonge struisvogels in hun verschrikkelijke honger en dorst om hun moeder roepen. Daaruit zijn alle

andere betekenissen gemakkelijk af te leiden. Wij worden in die mening bevestigd als we bedenken dat het woord in Leviticus 11:16 wordt weergegeven met ‘een jonge struis’. Ook in Job 30:29 treffen we dit woord aan: ‘Ik ben de draken een broeder geworden en een metgezel der jonge struisen.’ Daar wordt het woord gebruikt om de kracht en de naargeestigheid van Jobs roepen duidelijk te maken. Hij zegt dat hij een metgezel is van de jonge struisvogels. Dat betekent dat hij op dezelfde treurige manier naar God roept, gedreven door een honger vanwege het missen van de gemeenschap met God. Ter bevestiging van wat ik gezegd heb, wijs ik nog op Micha 1:8: ‘Hierom zal ik misbaar bedrijven en huilen; ik zal beroofd en naakt gaan, ik zal misbaar maken als de draken, en treuren als de jonge struisen.’ Door zo de betekenis van het woord na te gaan, kunnen we zeggen dat het hier gaat om armen, die vanwege hun geestelijke gebrek met kermende, treurende en klagelijke stem tot God roepen om iets te mogen ontvangen waardoor hun vermoeide ziel verkwikt wordt.

Het tweede woord dat eveneens de gemoedstoestand aangeeft van de personen om wie het hier gaat, is met ‘nooddriftigen’ vertaald, en door sommigen ook wel met ‘armen’. De meesten vertalen

het overigens heel terecht met ‘nooddruftigen’, zoals ook onze vertaling. Alleen nog deze opmerking: het grondwoord heeft de betekenis: hij heeft gewild, hij heeft iets met een sterke aandrift begeerd, en ook: hij heeft gerust. Het gaat in dat grondwoord om een vader die sterk verlangt naar zijn kinderen. In de tekst is dus sprake van iemand die nooddruftig is, omdat hij de dingen waar hij naar verlangt, niet bezit maar wel heel erg nodig heeft.¹

We hebben deze arme mensen vol nooddruft nu weergegeven in hun situatie van armoede. Nu moeten we ook nog iets zeggen over wat ze doen. Ze zoeken naar water, maar er is geen water.

a. Hun werkzaamheid is dus zeer ernstig: zij zijn gericht op het zoeken naar *water*. Daarbij willen we nog wat meer stilstaan.

In het algemeen gesproken kunnen we zeggen dat deze verwijzing naar *water* volgens de beste uitleggers ontleend is aan de tocht van het volk Israël vanuit Egypte door de huilende wildernis van de dorre woestijn. Daar had het volk vaak gebrek aan water, zoals we uit de geschiedenis weten. Het kan ook betrekking hebben op de Joden die uit Babel

¹ Comrie wijst hier naar de bespreking van het woord ‘Armoede’ in zijn *Het ABC des geloofs*.

naar hun land terugkeerden en daarbij dorst leden. In de oosterse landen is er immers vaak groot gebrek aan water, waardoor de arme reizigers zich niet kunnen verkwikken. Maar als we het betrekken op het geestelijke leven en het toepassen op de toestand van elke gelovige in welke tijd dan ook, dan moeten wij onder het water de weldaden van het genadeverbond verstaan. Deze zijn er immers om de dorst van de gunstgenoten van de Heere te lessen en hen te verkwikken. Het grondwoord dat hier met ‘water’ is vertaald, heeft een betekenis in zich die op iets in tweevoud wijst. Het geeft hier dan ook de tweërlei vorm van de genadeschatten aan, hier in dit leven en hiernamaals in de hemel.

Meer in het bijzonder is het de Kérk die het water begeert, zij zoeken naar water. Dat betekent:

- Zij zoeken voor hun arme, overtuigde geweten de rechtvaardigmaking in het bloed van Christus. Dat deden ze opdat hun beschuldigende geweten gerustgesteld zou worden door de toepassing van het bloed der besprenging, dat betere dingen spreekt dan het bloed van Abel, Hebréeën 12:24. Deze genade wordt op een liefelijke wijze voorgesteld in Zacharia 13:1: ‘Te dien dage zal er een Fontein geopend zijn voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeru-

- zalem tegen de zonde en tegen de onreinheid.’
- Zij zoeken wateren te ontvangen, dat is de heiligmakende genade van de Heere. Dan zou het kromme recht gemaakt worden, en dan zou hun ziel hoe langer hoe meer gereinigd en gezuiverd worden van de smet der zonde. Dan zouden zij naar Gods beeld herschapen worden tot kennis, gerechtigheid en ware heiligheid. Wat wordt dit op een treffende manier door het beeld van het water voorgesteld: ‘Dan zal Ik zal rein water op u sprengen, en gij zult rein worden’, Ezechiël 36:25. De psalmdichter zegt daarom in Psalm 51:9: ‘Was mij, en ik zal witter zijn dan sneeuw’. En in Openbaring 7:14 staat dat de heiligen hun lange klederen wit gemaakt hebben in het bloed van het Lam.
 - Zij zoeken ook Gods dierbare gemeenschap en Zijn nabijheid. Daarin vertroetelt Hij immers de Zijnen, vergadert hen in Zijn armen en draagt hen in Zijn schoot. Hij zet hen als een zegel op Zijn hart en arm, en graveert hen in beide handpalmen. Hij geeft licht aan hen, en ook blijdschap, troost en raad. Zoals hij naar water smachtte, zo dorstte de psalmdichter hier ook steeds opnieuw naar. Dat blijkt uit zijn uitroep in Psalm 42:2-3: ‘Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, alzo schreeuwt mijn ziel tot U, o

God! Mijn ziel dorst naar God, naar de levende God', en in Psalm 63:2: 'Ik zoek U in de dageraad; mijn ziel dorst naar U; mijn vlees verlangt naar U, in een land dor en mat, zonder water'.

- Ook zoeken zij de dierbare inwoning van de Heilige Geest; zij willen de Geest in hun hart ervaren en opmerken om aan hun schuld ontdekt te worden, maar ook om leiding, verkwikking en versterking te ontvangen. Dit alles wordt door het beeld van 'water' weergegeven, als God belooft dat Hij Zijn Geest zal uitstorten over alle vlees, Joël 2:28.
- Zij verlangen ter ondersteuning op de weg van de genade naar alles wat nodig is om te kunnen groeien en bloeien en vruchtbaar te zijn. Daar gaat het over als de Heere spreekt over Zijn wijngaard van rode wijn, die Hij elk ogenblik zal bevochtigen met het regenwater van Zijn genade, Jesaja 27:2-3.
- Ten slotte verlangen zij naar de verzadiging van vreugde hierboven, die voor eeuwig en altijd aan Gods rechterhand is. Dat wordt op liefelijke wijze voorgesteld in Openbaring 7: 'Want het Lam, Dat in het midden van de troon is, zal hen weiden, en zal hun een Leidsman zijn tot levende fonteynen der wateren; en God zal alle tranen van hun ogen afwissen.'

Waarom wordt dit alles nu met *water* vergeleken? Water heeft een verkoelende invloed, waardoor de hitte gematigd wordt. Zo is het ook met de genade, die in het verbond beloofd en door de Geest toegepast wordt. Zij neemt de brandende beschuldiging van het geweten weg, zodat het stil is, en geeft een lieflijke en stille vrede als gave van Gods Geest. Ieder die dit ooit ondervonden heeft, weet dit heel goed. Ja, een mens kan eerst misschien de angsten van de hel en de pijlen van de Almachtige ondervinden, waardoor hij als het ware brandend vergif indrinkt; maar zodra God zegt: ‘Mijn zoon, Mijn dochter, wees goedsmoeds, uw zonden zijn u vergeven’ - dan is er een blijdschap die alle verstand te boven gaat.

Water lest ook de dorst. Zo is het ook met de weldaden van dit heerlijke verbond. Daarom worden zij die geestelijk dorsten, niet alleen hartelijk uitgenodigd om tot de wateren te komen, maar Jezus zegt ook dat iemand die hiervan zal drinken, tot in der eeuwigheid geen dorst meer zal hebben.

Water verfrist en geeft vreugde. Als de genadeweldaden aan het hart worden toegepast, ondervindt het hart een onuitsprekelijke vreugde en blijdschap. Die vreugde is veel krachtiger, gefundeerder en bestendiger dan de blijdschap van de goddelozen, wanneer hun koren en most vermenigvuldigd worden, Psalm 4:8.

Soms verbindt water verschillende stoffen met elkaar, zodat die nooit meer uit elkaar te halen zijn. Zo is het geestelijk ook: Gods genade, die in Christus wordt ervaren, zorgt ervoor dat de ziel God sterker aanhangt dan een gordel hangt aan de lendenen van een man, Jeremia 13:11. Ja, dat gebeurt op een manier dat allen die de Heere aanhangen, één geest met Hem zijn, 1 Korinthe 6:17.

Water maakt heel veel dingen week en zacht. Zo is het ook als Gods genade iemand een blik op zichzelf laat slaan. Dat maakt het hart, dat zo onvermurwbaar is als een diamant, heel nederig en handelbaar. Deze genade doet het hart smelten als water en laat ons met Maria aan Jezus' voeten zitten om Zijn voeten met onze tranen te wassen.

Reinigt water van vuil, als de gelovige Gods gemeenschap ervaart, worden zijn verstand, wil en hartstochten ook gereinigd en gezuiverd. Dan ziet hij Gods heerlijkheid als in een spiegel, en wordt de ziel in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid als van des Heeren Geest, 2 Korinthe 3:18. Water maakt de grond vruchtbaar. Zo wordt het hart van een gelovige die genade ontvangt - voor het eerst maar ook steeds opnieuw - van een woestijn veranderd in een vruchtbare akker. In plaats van een doorn zal een dennenboom opgaan, en in plaats van een distel een mirteboom, Jesaja 55:13.

Water is dus noodzakelijk voor het leven. Dat geldt ook voor de weldaden van het genadeverbond. Het is onmogelijk om zonder die weldaden te kunnen leven of gelukkig te zijn. Wie deze niet heeft, heeft het leven niet, maar de toorn Gods blijft op hem, vgl. Johannes 3:36.

b. Het is daarom geen wonder dat de armen en nooddriftigen dat water *zoeken*. Wat het grondwoord voor ‘zoeken’ betreft, de eigenlijke betekenis ervan geeft aan de toewending van de ziel en al haar vermogens naar een bepaald iets, met de bedoeling dat te krijgen en daarvan te genieten. Dat drukt inderdaad op een goede manier de werkzaamheid van de echte zoeker uit. Het woord betekent ‘zoeken’, ‘naar iets verlangen’, ‘met alles wat in je is proberen iets te krijgen en daarom vragen’. Zie ook Deuteronomium 13:10 en Spreuken 14:6. Die betekenissen komen alle op hetzelfde neer.

Als we over ‘zoeken’ spreken, veronderstelt dat iets; en dat is allereerst een gemis. Onbekend maakt onbemind. Wat men niet mist, zal men ook niet uit alle macht gaan zoeken. We noemen enkele dingen die de armen en nooddriftigen uit onze tekst misten; dan zien we duidelijk wat in geestelijke zin hun staat en gestalte is. Zij misten de innige blijd-

schap in God en de verborgen omgang met Hem. Zij misten een geestelijk groeien en toenemen in de genade. Ja, in één woord gezegd: de fontein van de genade was niet geopend, maar toegesloten en verzegeld. Door het missen van de Heere was hun ziel als een dorstig land. Ze waren ongetroost en voelden zich als een voortgedreven zee in storm en onweer. Evenals de duif van Noach konden zij geen rust vinden totdat ze weer in de ark werden opgenomen.

Het spreken over ‘zoeken’ veronderstelt ook een gemis door iets dat men verloren heeft, wat men tevoren wel had. Dat zoekt de arme en nooddrufte, en hij blijft dat vanaf het begin steeds doen. Een ontwaakte zondaar wordt er in zijn geweten voor het eerst aan ontdekt dat God zijn God was in het werkverbond. Maar door het verbreken van dat verbond is hij God kwijtgeraakt, en daarom kan hij nu niet rusten totdat hij net als de verloren zoon opstaat en naar huis terugkeert. Zo blijft het ook voortdurend, want de gelovigen wandelen niet altijd in de gestalte van het genieten. De zonde en de verdorvenheid komen er steeds weer tussen, en dan verliezen zij het licht in de ziel en hun tere vroomheid. Ja, dan verliezen zij God, althans zo ervaren zij dat. Door dat verlies kennen zij geen rust, maar zeggen ze met Maria: ‘Zij hebben mijn Heere weggenomen, en ik

weet niet waar zij Hem gelegd hebben', Johannes 20:13. Deze gestalte zorgt ervoor dat zij schreiend blijven zoeken, naar Hem uitzien en hartelijk naar Hem verlangen.

Er is nog iets wat verondersteld wordt, en dat is dat men het gezochte kent en daar grote waarde aan toekent. Ja, de armen en noodduftigen ervaren dat er een vuur van toorn in hun hart brandt. Niets anders dan het bloed van Christus kan dat vuur blussen! Zij hebben heel pijnlijke gezwellen, en zitten vol wonden, striemen en etterbuilen, Jesaja 1:6, zodat ze balsem van Gilead nodig hebben, Jeremia 8:22. Zij zien een vertoornde Rechter voor zich, voor Wie zij moeten verschijnen. Nu hebben ze een Middelaar nodig, Die Zijn handen op beide partijen zou kunnen leggen. O, is hun uitroep, is God tot verzoening bereid? Wat zou dat een grote zegen zijn! En zo blijft het steeds. De ervaring heeft hun geleerd dat hun ziel blijdschap, vreugde en vrede in God heeft gevonden. Hij heeft hun handen geleerd ten strijde en hun vingers ten oorlog, Psalm 144:1. Als zij hieraan weer mogen denken, hoe liefelijk is dan Zijn genade, hoe krachtig en versterkend zijn dan Zijn woorden, hoe liefelijk is Zijn omhelzing, hoe teer is Zijn liefkozing en hoe veilig is het onder Zijn schaduw te zijn. Ja, dat verbreekt het hart! Ten slotte wordt wat dit 'zoeken' betreft, veronder-

steld dat de armen en nooddruftigen beseffen dat zij niet genoeg hebben aan wat ze nu bezitten. Zij kunnen het namelijk niet langer stellen zonder God, zij moeten Hem hebben, zij moeten water drinken uit Bethlehems bornput, 2 Samuël 23:15-16. Er is geen rust in hun hart; zij moeten God in Christus hebben, zij moeten de weldaden van het genadeverbond ontvangen, want anders zullen zij sterven.

Met meer stelligheid is van dit zoeken te zeggen dat de ellendige en nooddruftige opstaat. Het kan wel voorkomen dat iemand die God vreest, alle geestelijke zegeningen mist en niet werkelijk geniet van Gods nabijheid. Als dat zo is, ligt hij te slapen op een bed van zorgeloosheid, en geen enkel geklop op de deur kan hem dan wakker maken. Maar als deze toestand op het hart gaat wegen, als hij zijn nood gaat zien en de noodzaak van dat goed dat hij mist, dan staat hij op met de verloren zoon. Dan is die plek onveilig en wordt het gemis van dat genadegoed veel te groot! Zie Hooglied 5.

Ook geeft dit zoeken aan dat de ellendige bitter klaagt over zijn verlies, hij treurt en huilt. Hij noemt zich Ikabod, de eer is van hem weggenomen. In geestelijke zin is hij nu bezig zijn lendenen met een zak te omgorden, op de heup te kloppen, op de borst te slaan en zich in het stof neer te leggen, Je-

remia 31:19. Er staat met nadruk dat de Heere Efraim hoorde, toen hij zich beklaagde. Het Hebreeuwse woord wil eigenlijk zeggen: klagen over zichzelf met de meest diepe verzuchtingen, waarbij het hele lichaam beeft als een espenblad. Als Gods kinderen in geestelijke zin alles missen, kirren zij doorgaans als de duiven en piepen ze als de zwaluwen.

Verder houdt dit zoeken in dat de ellendige innig verlangt om de genadeweldaden te ontvangen die hij mist. In de luiaard is ook wel een begeerte, maar hij gaat er niet op uit; daardoor zal de begeerte van de luiaard hem doden, Spreuken 21:25. Maar bij deze nooddrufte is het een hartelijk verlangen met alle vermogens van de ziel. Het gaat hem als in Psalm 63 wordt weergegeven: ‘Ik zoek U, o God, in de dageraad; mijn ziel dorst naar U; mijn vlees verlangt naar U, in een land, dor en mat, zonder water’. De reden hiervan is dat hij ziet hoe groot de waarde is van wat hij zoekt. Daarom voegt hij er direct aan toe: ‘Voorwaar, ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende Uw sterkheid en Uw eer’, vers 3.

Het zoeken betekent ook dat de ellendige zich inspanst met alle krachten om het goede dat hij wil hebben, te krijgen. In de geestelijke verlatenheid waarin Gods kinderen naar water zoeken, merken we dat hun kracht meestal niet groot is. Daarom vergelijken ze zichzelf met hen die in het graf neer-

dalen, Psalm 88:4-6. In Psalm 32 staat dat hun sap werd veranderd in zomerdroogten; ze zijn krom geworden, Psalm 38:7. Ze voelen zich als een leren zak in de rook, Psalm 119:83, als mensen die onder de doden geteld worden, Psalm 88:6. Maar toch... de krachten die ze nog hebben, gebruiken ze helemaal. Ze blijven niet stilstaan. Dat wordt ons op een beeldende wijze voorgehouden als er in Psalm 84:7 gesproken wordt over de reizigers door het dal van de moerbeibomen, of door de vallei van Baca. Daarover spraken we al eerder. We zeiden toen dat de reizigers door dat droge zand - waar ze soms tot hun knieën in wegzakten - dikwijls zó moe, uitgeput en aan het eind van hun krachten waren, dat ze moesten gaan zitten. Maar ook dan zaten ze niet stil, maar groeven putten die door de regen overvloedig werden gevuld. Deze gestalte van het hart zien we ook bij David in Psalm 143:6: 'Ik breid mijn handen uit tot U; mijn ziel is voor U als een dorstig land. Sela.'

Het zoeken brengt met zich mee dat de ellendige aan andere mensen vraagt of zij hem geen onderwijs kunnen geven. Waar zal hij het goede vinden, waar kan hij water krijgen? Dat deed de bruid in Hooglied 3. Zij vroeg het aan de wachters, die rond de stad gingen. De gevangenisbewaker vroeg het aan Paulus. Iemand die God voortdurend mist, doet

dat ook. Mensen als deze ellendige vragen het aan hun predikanten, die verstandig en voorzichtig zijn. Zij weten met de moeden een woord te rechter tijd te spreken, Jesaja 50:4. Zij weten zo'n bedroefd iemand op te vangen en zeggen dan: 'Indien gij het niet weet, o gij schoonste onder de vrouwen, zo ga uit op de voetstappen der schapen, en weid uw geiten bij de woningen der herders', Hooglied 1:8. Bij dit zoeken hoort ook dat de ellendige nadenkt over de weg waarop hij zich bevindt. We zien dat bij Job, die zichzelf onderzoekt en beproeft. Hij keert zich voor- en achterwaarts, hij keert zich naar links en naar rechts of hij God mag vinden. De bruid in het Hooglied zoekt God in alle hoeken en straten van de stad. Als een gelovige zich geestelijk verlaten voelt, is het het veiligst als hij nagaat welke wegen hij bewandeld heeft. Dan kan hij wellicht zien of merken waar hij God is kwijtgeraakt, door welke zonde en bij welke gelegenheid. Zo doet hij, opdat hij God mag vinden waar hij Hem vertoornd heeft. Dat is immers Gods manier van doen! Hij wil de gelovige altijd eerst op de plaats brengen waar deze Hem vertoornd heeft, om dan pas Zijn genade te doen ervaren. Dat wordt heel mooi uitgebeeld in de reizen van het oude volk Israël in de woestijn, die dikwijls terug moesten keren op een vorige weg. Zie het ook in Bunyans *Christenreis*: Christen

moest terugkeren naar de plek waar hij zijn boekrol verloren had!

Een zoekende zal de toestand waarin hij verkeert vertellen aan andere mensen die God vrezen. Hij doet dat opdat die mensen voor hem en samen met hem de ziel opheffen tot God in hun gebeden. Ja, het gebed van de rechtvaardige vermag veel, zegt Jacobus. Daarom zegt de bruid van Christus in Hooglied 5 ook tegen de dochters van Jeruzalem: 'Indien gij Hem vindt die mijn ziel liefheeft, zeg Hem aan dat ik krank ben van liefde, vgl. vers 8. Dat betekent: Spreek met Hem over mij, en zeg dat ik geen rust heb, dat ik wegwijn onder Zijn afwezigheid, en maak Hem duidelijk hoe graag ik het minste blijk van Zijn nabijheid zou willen ervaren. Het is een bewijs van ingezonkenheid en gebrek aan liefde, ja, het is een vervloekte hoogmoed onder de gelovigen dat zij wat deze dingen betreft niet vaker bij elkaar komen om voor elkaar te bidden. Het blijkt immers dikwijls dat een eenvoudig gebed van de kleinste in de genade van grote betekenis is om een gelovige met veel geestelijke ervaring uit zijn benauwdheid te verlossen. Het zoeken geeft ook aan dat de arme gelovige eropuit is zijn zondesschuld te belijden. Ja, als hij in geestelijke zin in het gemis leeft, zoekt hij juist zijn zonden op en probeert ze te vergroten. Hij spant

zich in om echt bij zijn schuld bepaald te worden en daarover droefheid in het hart te hebben. Wie zijn zonde bedekt of verkleint, zal niet voorspoedig zijn, vgl. Spreuken 28:13. Daarom spreekt Hosea over deze beide zaken: 'Ik zal heengaan en weerkeren tot Mijn plaats, totdat zij zichzelf schuldig kennen en Mijn aangezicht zoeken; als het hun bang zal zijn, zullen zij Mij vroeg zoeken', Hosea 5:15.

Het zoeken sluit in dat de arme en ellendige het ene na het andere middel te baat neemt. Hij zoekt het water des levens in de eerste plaats in de kerkdiensten of bij andere gelegenheden. Hij zoekt het in de stille afzondering als hij de lessen van het Woord overdenkt, waarin gesproken wordt over het onderzoeken van zichzelf. Elk middel wordt beproefd, en zolang hij dat nog niet gedaan heeft, is dat een bewijs dat het gemis zijn ziel nog niet voldoende drukt. De redding uit de nood is dan ook nog niet nabij. Maar als God de kracht en de gelegenheid geeft om de middelen te gebruiken, zal Hij ook geven dat het doel bereikt wordt. Kijk maar naar de bruid in het Hooglied. Zij zocht de Bruidegom met alle beschikbare middelen, en wat was het gevolg? Zij vond Hem, zij hield Hem vast, en zij wilde Hem niet laten gaan; zie Hooglied 3:4.

Ook sluit het in dat de arme gelovige in zijn zoektocht heel nauwkeurig let op alles wat hij vindt. Is

dat precies wat hij mist, wat hij verloren heeft en wat hij weer in bezit moet krijgen? Gods kinderen merken dat de Heere hun op een verborgen wijze Zijn ondersteuning geeft. Soms is hun mond er vol van en kunnen ze niet anders dan een dringend gebed uitspreken, en dan weer worden hun diepste verlangens geprikkeld. Soms is er een flits van licht waardoor het hart verruimd wordt, en soms komen er lieflijke bijbelteksten in de herinnering terug. Maar dit is het niet alléén wat zij moeten hebben! Ze vinden deze dingen wel belangrijk, maar het gaat hun om het eigenlijke wat zij missen. Deze houding vinden we mijns inziens bij David terug in Psalm 42: hij zoekt en hij ervaart uitreddingen, maar ondertussen blijft hij ernaar verlangen om God Zelf te hebben en van Hem te genieten. Ten slotte geldt voor dit zoeken dat wanneer het een echt zoeken is, de arme en ellendige niet zal rusten totdat hij gevonden heeft. Ja, het is hem om God en het water van het heil te doen. Dat moet hij hebben. Daarom is hij volhardend in zijn zoeken, al was het tot zijn dood toe.

God belooft dat Hij Zich zal laten vinden door een volk dat niet naar Hem vraagt. Tot een volk dat naar Zijn Naam niet genoemd was, zegt Hij: ‘Zie, hier ben ik, zie, hier ben ik’, Jesaja 65:1. Maar soms is

Gods weg zó in het heiligdom dat een mens lang moet tobben vóór zijn sterke verlangen - te vergelijken met een boom des levens, Spreuken 13:12 - vervuld wordt. Dan moet hij uitroepen: 'Hoe lang zult Gij u verbergen?' Zo is het in onze tekst: zij zochten water, maar er is geen water.

Dit betekent dat het erop lijkt alsof hun gebed niet beantwoord wordt. Dan is de hemel als koper, zodat het smeekgebed er niet doorheen kan en niet tot de Heere komt. Dit horen we meer in de klachten van Gods kinderen, zoals blijkt uit Psalm 28, waar David vraagt: 'Houd U niet doof als ik tot U roep', vers 1. Dat benauwende gevoel van beklemdheid blijft op hem terwijl hij zijn schuld belijdt en God om genade smeekt. Daardoor zegt hij met de dichter van Psalm 38: 'Uw pijlen zijn in mij gedaald; Uw hand ligt zwaar op mij' (vers 3²). Niets van wat de bidder aan middelen inzet, zowel in het openbaar als in het verborgen, geeft verlichting of troost, maar alles blijft dor en droog. Hij kan maar niet tot de Heere naderen, maar moet van verre blijven staan. Dan roept hij: 'Waarom staat Gij van verre? Waarom verbergt Gij U?' (Psalm 10:1).

Zo handelt God soms om Zijn soevereine macht duidelijk aan Zijn kinderen te laten zien, zoals bij

2 Voor het tweede gedeelte van de tekst volgt Comrie de King James vertaling.

Job. Hieraan moeten we denken als men na een nauwgezet zelfonderzoek niet kan vaststellen of het missen van God het gevolg is van een ernstige of openlijke zonde. Want wat de dagelijkse zwakheden betreft, zwijgt de Heere immers in Zijn liefde. Dat God soeverein handelt, kan ook blijken als men ondervindt hoe nauwgezet God vervulling van plichten eist. De zonde heeft immers dodelijke angers; ze doet de kracht verzwakken en zorgt ervoor dat de handen slap hangen. Dit soevereine handelen komt ook aan het licht als de indrukken van Gods goedertierenheid het hart blijven bezetten zonder dat men tegen God gaat klagen of harde gedachten over Hem gaat koesteren. Dan roept Gods kind uit: ‘Uw weg is majesteit en heerlijkheid!’ (vgl. Psalm 113:3). Ten slotte blijkt Gods soevereiniteit ook wanneer de gelovige steeds vaster van zijn oprechtheid overtuigd wordt, wat hieruit blijkt dat hij zich aan God vastklampt. Dit vinden we bij Job. Hij roept immers meer dan eens uit: ‘Ik zal aan mijn oprechtheid vasthouden tot het einde toe’, vgl. Job 27:6.

Zo handelt God soms ook vanwege vroegere zonden van de gelovige tegen God. Dan is Gods weg goed om de gelovige te laten zoeken naar water zonder dat eerst te kunnen vinden. God doet dit om hem te doen ervaren hoe smartelijk het is tegen

de Heere te zondigen. Ook om de zondaar bang te doen zijn voor zonden in de toekomst, om hem heel eerlijk te maken zodat hij niets achterhoudt, en ten slotte om hem des te meer naar genade te doen verlangen. U kunt dit voor uzelf wel uitwerken.

Deze mensen, die ellendig en nooddruftig zijn, zoeken naar water, maar het is er niet! Dit maakt hun toestand des te erger; ze hebben immers een diep doorvoeld en sterk verlangen naar de wateren van het heil. Hun tong smacht naar dit water vanwege de grote dorst die zij hebben. Sommigen verkeren in een geestelijke verlatenheid die men gemakkelijk kan verdragen, maar dat is geheel en al zondig en niet te verontschuldigen. Bij de mensen in onze tekst is het anders: hun tong smacht naar water vanwege de dorst. Het gaat hier dus om de tong van de ellendigen en nooddruftigen die naar water zoeken, maar het is er niet. Het Hebreeuwse grondwoord betekent letterlijk zowel 'tong' als 'spraak'. In Exodus 4:10 zegt Mozes dat hij 'zwaar van mond' en 'zwaar van tong' is. We weten dat de tong in het natuurlijke leven een heel belangrijk lid is van het menselijke lichaam. De tong is de zetel van de smaak en onmisbaar voor het kauwen van het eten, maar tegelijk is dit orgaan nodig om te kunnen spreken. Als er onvoldoende speeksel in de mond

is, wordt de tong heel erg droog en kleeft dan aan het gehemelte. Dat geldt zeer zeker als er helemaal geen water is!

Ook al wordt er gesproken over Joden die door dorre en droge landstreken naar Jeruzalem terugkeren, u begrijpt wel dat voor zover de geestelijke gestalte van Gods kinderen wordt aangeduid, de tong nooit letterlijk als lichaamsdeel wordt bedoeld. De tong staat hier als een beeld van de geestelijke verlatenheid, waarbij het erom gaat de overeenkomst te laten zien met iemand die dorst heeft in het natuurlijke leven.

Hun tong versmacht van dorst. We lezen dat hun tongen door de dorst droog waren; zo bedoelt de grondtaal het ook. Hierover is nu voldoende gesproken. Laten we daarom in geestelijke zin op twee zaken mogen ingaan.

Het gaat in de eerste plaats om datgene wat het beeld van de *dorst* bedoelt duidelijk te maken. Let daar aandachtig op en onderzoek uw ziel of u een geestelijk verlangen naar God in Christus opmerkt.

Deze geestelijke dorst is een pijnlijk gevoel en een innerlijk verdriet dat een begenadigd mens heeft als hij de wateren van het heil moet missen. De lichamelijke dorst is scherper en pijnlijker dan de honger. In geestelijke zin is de dorst heel smartelijk

voor de ziel. Dat merkt de gelovige op als hij de Heere, de Fontein van heil, mist en ver van Hem verwijderd is. Hij is immers het allergrootste, dierbaarste en meest verkwikkende Goed. Absalom was zonder rust zolang hij het gezicht van koning David niet zag. Maar hoeveel meer geldt dat voor de ziel van een godvrezend mens, als hij zich verwijderd voelt van de God van het verbond en als hij Zijn aangezicht niet ziet, Zijn stem niet hoort en Zijn tegenwoordigheid moet missen. Dan roept het hart uit: 'Is iemands smart zoals de mijne? Zij hebben mijn Heere weggenomen. Ik ga de ganse dag in het zwart. Mijn ziel druipt weg van treurigheid!' Dat beseft zo iemand nog meer als hij nagaat hoe goed en verkwikkend het leven was in Gods nabijheid. Dat was zo dierbaar dat men iemand ten enenmale zou verachten die er al het goed van zijn huis voor in de plaats had willen geven. Dan zou men gezegd hebben dat er meer blijdschap in het hart is als God Zijn aangezicht doet lichten dan wanneer het koren en de most van de goddeloze vermenigvuldigd worden, Psalm 4:8.

Als zo iemand bedenkt dat hij zelf de Fontein heeft toegestopt door het slijk en de modder van zijn ongerechtigheid, wordt het nog smartelijker. Als God Zich in Zijn soevereiniteit zou verbergen voor de ziel, waardoor hij in geestelijke zin water moet zoe-

ken zonder het te vinden, dan was dat nog te dragen geweest. Maar als hij inziet dat de zonden een scheiding tussen God en hem gemaakt hebben, dat is iets wat benauwt en droefheid geeft. Dan moet de mens de gevolgen van zijn ongerechtigheid onder vinden. Dan weet hij hoe smartelijk en bitter het is om te zondigen; dan beseft hij wat hij doet als hij de Heere verlaat, en zich gebroken bakken uithouwt die geen water kunnen houden, Jeremia 2:13.

Wat is het smartelijk als deze arme en ellendige ervaart hoe hooghartig al zijn geestelijke vijanden hem vertrappen en onderdrukken. Kijk maar naar Psalm 42. Zij schudden hun hoofd, en zeggen: Ja, zo willen we het hebben! Wat is het een smart als de geweldigen die de ziel haten, daarover juichen en haar gevangen leiden naar hun wil.

Zo zal ieder die hier aandacht aan geeft, moeten zeggen dat de geestelijke dorst heel smartelijk en pijnlijk is.

In de tweede plaats geeft het *versmachten* van dorst aan dat men in geestelijke zin wegwijnt en geen krachten overhoudt. Het is voor de ziel gemakkelijk om voort te gaan zolang zij door de Geest getrokken wordt om zich tot God te verheffen en zolang zij van onder met eeuwige armen ondersteund wordt. Maar als God Zich verbergt, kwijnt

het geestelijke leven. De levenssappen veranderen in zomerdroogte, en men wordt hoe langer hoe zwakker en krachtelozer. Daarom zegt Heman in Psalm 88 dat hij is als iemand die onder de doden gerekend moet worden. Ieder die het verschil kent tussen het nabij of veraf zijn van God, weet hoe de ziel wegwijnt als zij het levende, geestelijke water moet missen.

Dit versmachten van dorst verwijst naar de gestalte die men tegenover God aanneemt - de gelovige doet niets anders dan wenen. Daarom horen versmachten van dorst en schreien ook bij elkaar; zie de psalmen 42 en 43. Werkelijk, men kent de ervaring van dit geestelijke versmachten niet, als men nooit naar God geschreeuwd heeft, zoals Ismaël deed.

Het houdt ook in dat men steeds rustelozer wordt. Toen David naar God smachtte, zocht hij Hem in het vroegste van de dag. Zijn ziel dorstte naar God in een land, dor en mat, zonder water. Hij kende geen rust, evenmin als de bruid in het Hooglied, die naar haar Liefste zocht en naar Hem verlangde.

Ook geeft het aan dat men verflauwt en niet meer vatbaar is voor andere indrukken, zolang het hem niet toegestaan wordt om te proeven en te smaken dat God goed is. Vroegere bevindingen of bemoedigingen door andere gelovigen stellen niets voor en zijn even smakeloos als het wit van een ei.

Verder betekent dit versmachten ook dat de tong aan het gehemelte kleeft, zodat de gelovige nauwelijks in staat is om aan te geven hoe het met zijn geestelijke leven gesteld is. Daar gaat hij over zwijgen. Hij ligt als het ware tussen twee rijen van stenen; hij is verstomd en durft zijn mond niet open te doen. Het hart is toegesloten; het is bij hem zoals de levende Kerk klaagt: ‘Waarom verhardt Gij onze harten?’

Ten slotte geeft het aan dat machteloze neerzitten van de gelovige in zichzelf. Zijn ziel is zonder troost en wordt in benauwdheid voortgedreven. Hij verkeert in angst en treurt over zijn geestelijke staat voor God. Daardoor moet hij dikwijls klagen: ‘Het is buiten hoop, buiten hoop!’

Zo heb ik de meest wezenlijke zaken genoemd wat betreft het zoeken naar water en het verkeren in armoede.

Ook andere plaatsen in de Heilige Schrift spreken over deze gestalte van het hart die voortvloeit vanuit een missen van de Heere. In Psalm 38:7 zegt David dat hij hierdoor krom liep, ja, zijn ‘sap werd veranderd in zomerdroogten’, Psalm 32:4. Hij was ‘een leren zak in de rook’, Psalm 119:83. Daardoor was een man als Heman zo erg bedroefd (Psalm 88) en werd het ingewand van de bruid ‘ontroerd’

(Hooglied 5:4). Het zou goed zijn als allen die in deze toestand van geestelijke verlating zijn en daarom troost en blijdschap zoeken, de Psalmen 38, 42, 88, 102 en Klaagliederen 3 lezen als ze thuisgekomen zijn. Dan kunnen ze daarmee hun toestand voor God neerleggen.

2.

Maar hoe ellendig hun toestand nu ook is, er mag toch hoop zijn. Er is hoop in Israël voor een ‘nare kermer’, er is hoop voor iemand die schreit, er is gehoor voor een moedeloze, er is een open oor! Ja, als mond en hart vol zijn van zonden en wonden, mag de ellendige zijn klachten laten horen. Dan zegt de Heere: ‘Een ogenblik heb Ik Mij in Mijn toorn verborgen; maar Ik zal hen met eeuwige goedertierenheid gedenken’, vgl. Jesaja 54:8. Daarom spreekt de Heere hier een dubbele belofte uit: ‘Ik, de HEERE, zal hen verhoren, Ik, de God Israëls, zal hen niet verlaten.’ We zullen over beide zaken iets zeggen.

1. De Heere zegt allereerst: Ik, de HEERE, zal hen horen of verhoren.

Laten we op eerst op Hem letten, Die belooft. Dat doet Hij met Zijn meest eigenlijke Naam: Ik, de HEERE, of Jehova. Wij weten dat deze naam verband

houdt met een woord dat wijst op ‘zijn’, ‘wezen’ en ‘leven’. De naam geeft aan dat God is de IK ZAL ZIJN DIE IK ZIJN ZAL. Hij *is*, uit kracht van Zijn goddelijke deugden en volmaaktheden, en dat op de meest volmaakte wijze. Wij weten dat deze Naam te maken heeft met het verbond der genade. God geeft door dit verbond aan Wie Hij wil zijn voor Zijn gekrookte rietjes en rokende vlaswiekjes. Hij is de genadige God, Die trouw en waarheid als een gordel om Zijn lendenen heeft, vgl. Jesaja 11:5. Het grondwoord van de Naam geeft aan dat er drie tijden worden ingesloten: de tijd die was, die is en die zal komen, Openbaring 1:8. Over deze drie tijden wil ik kort iets zeggen.

a. God, Die hen om water hoort roepen, was de eeuwige, levende God. Hij was niet zoals de afgodsbeelden, die niet konden spreken. Die beelden hadden ogen die niet zagen en oren die niet hoorden. Zo worden ook in ons hoofdstuk, Jesaja 41, de afgoden bespot. Zo was God niet. Nee, Hij was altijd de levende God, de Oorzaak en de Onderhouder van alle leven. Daarom kon Hij horen, en daarom mogen wij zeggen met Jeremia 10:16: ‘Jakobs deel is niet gelijk die, want God is de Formeerder van alles, en Israël is de roede van Zijn erfenis; HEERE der heerscharen is Zijn Naam’.

b. De Naam wijst voor het heden de betrekking aan waarin God door middel van dit zalige en eenzijdige verbond al Zijn goddelijke eigenschappen en Zijn volmaaktheid bekendmaakt aan Zijn arme en nooddriftige kinderen. Als de God van het verbond houdt Hij in Zijn Woord de van schuld overtuigde zondaar Zijn eeuwige en eenzijdige verbond voor ogen. God stelt deze zondaar ertoe in staat dat deze met zijn hand onderschrijft dat hij van de Heere zal zijn. Daardoor zijn voor de Heere al Zijn kinderen Zijn bondgenoten, die Hij Zich ondertrouwt in gerechtigheid en waarheid. Dat doet Hij als Hij hen onder de band van het verbond brengt, waarin Hij hun tot een God is en zij Hem tot een volk worden, Jeremia 31. In dit verbond is God voor hen een genadige en barmhartige God, Psalm 86. Hij is barmhartig door al Zijn berouw als het ware samen te trekken en Zich over hen te ontfermen, zoals een vader zich ontfermt over zijn kinderen. De Heere is genadig door hun overmatig grote zonden te vergeven en uit te delgen, zoals een nevel wordt uitgewist en een grote wolk verdampt. De Heere is een God Die in Zijn liefde zwijgt. Dit verbond laat zien dat God niet verandert; daarom worden de kinderen Jakobs niet verteerd. De Heere heeft trouw en waarheid tot een gordel voor Zijn lendenen. Het is inderdaad waar dat het er soms op lijkt dat God

niet hoort, dat Zijn goedertierenheid ophoudt en dat Hij vergeet om tot in eeuwigheid barmhartig te zijn. Maar zo denkt een kind van God veel te haastig, want Gods hart, Zijn liefde en Zijn genegenheid blijven altijd dezelfde. God heeft Zijn verbond met een volmaakte bereidheid en liefde gesloten om Zijn kinderen te helpen, hoewel Hij het soms - zoals hier in onze tekst - beter vindt om Zijn hulp uit te stellen. Maar toch: Eer zij roepen, zal Ik horen, Jesaja 65.

c. De letters die samen de Naam vormen, zijn zogenaamde 'rustende letters'. Zo stellen ook de letters voor de toekomst de Heere voor als de ware Rust en de veilige Schuilplaats voor arme en nooddruftige mensen, die belast en beladen zijn. Ja, zij die tot Hem zullen vluchten - zoals de duif naar het venster in de ark - worden in een hoog vertrek geplaatst. Deze Naam is voor hen immers een sterke toren, waar de rechtvaardigen naar toe vluchten. Als een belaste en beladene komt, ja, dan zal hij rust voor zijn ziel vinden.

De Naam van de Heere sluit dus drie tijden in: het verleden, het heden en de toekomst. Dit betekent dat God, de Heere, Zijn recht dat Hij om gegronde redenen op hen heeft, ook handhaaft. Het wijst tegelijkertijd op de weg die God gaat om hun Zijn

redding te schenken. Hij doet dat door hen te laten nadenken over de weg die Hij vroeger met hen ging. Hij doet hen ervaren dat dit ook Zijn werk was. Daarom vind ik steeds in de Schrift dat God terugkomt op wat Hij eerder aan Zijn bondgenoot beloofd heeft. Tegen Jakob zegt Hij: Ik ben de God van Bethel. En tegen Mozes: Ik ben de God van Abraham, Izaäk en Jakob. Het licht waardoor de ziel gered wordt, geeft ook licht over vorige zielservaringen, waardoor de ziel bevestigd wordt. Dat geldt ook voor de tegenwoordige tijd. De bestraffingen zijn geen bewijs dat de Heere Zijn goeder-tierenheid inhoudt, maar ze zijn daadwerkelijk een bewijs van liefde voortkomend vanuit het genadeverbond. Zie Psalm 89 en Hebreeën 12. Daar wordt geschreven dat God als Vader de zonde straft door de roede te gebruiken. Dat doet de Heere omdat Hij Zijn kinderen liefheeft. En dit blijft zo - de Heere zal alles voor hen zijn wat Hij ooit was. Nee, de Heere zal Zijn kinderen in de toekomst niet verlaten. Gaat men door het water of door het vuur, het zal hen niet beschadigen en niet verteren. En als men door het dal van Baca moet gaan, waar alle water ontbreekt, dan zal de Heere de regen vanuit de hemel rijkelijk geven, Psalm 84.

Nu letten we ook op wat de HEERE, de Jehova, be-

looft, namelijk dat Hij hen zal horen. Ja, de Heere zal hen verhoren! Wie zijn dat? Dat zijn zij over wie we al spraken: de armen en nooddruftigen, die water zochten maar het niet vonden, zodat hun tong van dorst versmachtte. De rechtvaardige heeft hoop, zelfs in de dood, want als hij valt, wordt hij niet weggeworpen. De Heere hoort hem als hij vanuit zijn benauwdheid tot Hem roept. Wat is dat ‘horen’? Het grondwoord betekent hier ‘luid uitspreken’, ‘betuigen’ en ook ‘horen’ of ‘verhoren’. Daardoor wordt heel duidelijk gewezen op alles wat beloofd wordt.

Dit ‘horen’ wijst op de aandacht die God geeft aan de begeerten van deze ellendige. Hij let erop. Als de Heere de wensen van Zijn kinderen niet hoort, dan duiden zij Hem aan als één die zich doof houdt, wanneer zij tot Hem roepen, Psalm 28:2. Maar als Hij hen ziet en aandacht aan hun gekerm schenkt, wordt dat een ‘horen’ genoemd. ‘Ik heb gehoord dat Efraïm zich beklaagt’, Jer. 31:18.

Dat wijst erop dat de Heere hun gesmoorde kreten, hun stamelende woorden en hun woordeloze verzuchtingen verstaat en begrijpt. Daarom worden ‘horen’ en ‘verstaan’ dikwijls samengevoegd, Jesaja 28:23. Ja, de Heere kent de geestelijke gestalte van Zijn kinderen, terwijl zij zelf geen woorden hebben om daar uitdrukking aan te geven. God kent de weg

van de oprechte, Psalm 1.

Het betekent dat de Heere Zich over hen ontfermt en vol mededogen over hen is, net als toen Hij het roepen van het volk Israël in Egypte hoorde. Dat houdt in dat Hij medelijden met hen heeft. In al hun benauwdheden is Hij met hen benauwd geweest. Hij is innerlijk met hen bewogen. Hij denkt eraan dat zij stof zijn, en daarom zal Hij niet in eeuwigheid met hen twisten. Kon de ziel toch eens geloven dat elke angstige verzuchting naar water die zij slaakt, geweld uitoefent op het hart van Christus! Dat geldt voor allen die als leden met Hem door geloof en liefde verenigd zijn. Er is een geestelijke band van liefde tussen het Hoofd en de leden van Zijn lichaam. Daarom is Hij ook in alles verzocht, opdat Hij een medelijdende Hogepriester kon zijn. Verder houdt dit horen in dat de Heere spreekt als tot iemand die in een vreselijke en ellendige toestand verkeert. Dat zien we toen de Engel des verbonds tot Hagar sprak in de woestijn. Hij wees haar toen op een fontein waardoor zij haar fles met water kon vullen. Daar wordt ook op andere plaatsen over gesproken, en dan wordt er gezegd: Hij spreekt in de woestijn naar hun hart. Dat doet God soms onmiddellijk door Zijn belofte met kracht in het hart te brengen. Soms gebruikt Hij daar ook andere mensen voor, die dan een middel in Zijn hand zijn

om het hart te onderwijzen en op te beuren. Ook geeft het horen aan dat God vele keren tot de arme en nooddriftige wil spreken, als deze zich geen raad weet en het lijkt alsof hij in een modderige kuil is gezonken waarin hij niet kan staan. Zo groot is dan de kracht van het ongeloof. Dan zijn woorden niet in staat om de ziel op te beuren; dan zijn Gods vertroosting en te gering. Daarom komt de Heere in zo'n toestand met Zijn verzekering: 'Zo waarachtig als Ik leef, zo Ik behagen heb in de dood van de zondaar, maar daarin dat de goddeloze zich bekeert en leeft!'

Ten slotte geeft dit horen te kennen dat God datgene wat zij zo graag willen verkrijgen, ook daadwerkelijk schenkt. Ieder weet dat dit 'horen' een 'verhoren' is! Het wil in onze tekst zeggen dat God aan hen het water van Zijn genade wil geven, hun zonde wil uitdelgen en hun ziel wil heiligen. De Heere wil maken dat zij vrucht dragen, Hij wil hun dorst lessen en hun hart verbreken. Wat is dit dierbaar! De begeerte die komt, is als een boom des levens.

Iemand vraagt wellicht waaraan het gemerkt kan worden dat God hoort en verhoort. Ik noem enkele dingen.

Het is te merken wanneer God iemand een aanhoudend gebed in het hart geeft. Dat is Gods eigen

werk om de ziel werkzaam te maken en haar onuitsprekelijke verzuchtingen te laten uitspreken. Geloof me, zij kan die aanklevende gestalte niet volhouden als Gods hand haar niet ondersteunt. Als iemand God aanloopt als een waterstroom, is dat een bewijs dat de Heere Zelf hem trekt.

Ook is het merkbaar wanneer de gelovige ziel ervaart dat ze in het gebed steeds met grote aandrang kan spreken om haar toestand aan de Heere bekend te maken. Het is soms wonderlijk om te merken hoeveel argumenten de ziel kan gebruiken om God te bewegen! Dat is een teken dat God Zelf werkt en luistert.

Het is eveneens te merken als de gelovigen ervaren dat hun in het gebed de weg niet wordt versperd, maar dat zij alles met vrijmoedigheid aan de Heere mogen bekendmaken. Ja, wat is dat een heerlijk teken dat de roep van de ziel gehoord wordt, al moet wel worden gezegd dat Gods kinderen dit lang niet altijd opmerken.

Ten slotte wordt het gemerkt als datgene waar de gelovigen om gevraagd hebben, ook werkelijk geschonken wordt. Maar zo is Gods weg in de woestijn van dit leven niet altijd, omdat de ziel meer door het geloof moet leven dan door aanschouwing.

2. Het tweede deel van de belofte is: Ik, de God

Israëls, zal hen niet verlaten.

God noemt Zich de Elohim, dat is de aanbidde-
waardige God vanwege al Zijn deugden en vol-
maaktheden.

Dat betekent dat Hij de soevereine God is; Hij is de
Elohim, de hoog te achten en aanbidde-
waardige God. Het volk Israël en alle gelovigen zoeken Hem
wel, en dat komt Hem ook toe, maar zij moeten
wel een besef hebben van Gods majesteit. ‘Wie zou
U niet vrezen, Gij Koning der heidenen? Want het
komt U toe’, Jeremia 10:7. Dat God de Elohim is,
betekent dat Hij het Voorwerp van het gebed is en
ook de Hoorder ervan. ‘God is een Geest, en die
Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en
waarheid’, Johannes 4:24. ‘Roep Mij aan in de dag
der benauwdheid’, Psalm 50:15.

God zegt dat Hij de God van Israël is. Dit zegt Hij
met het oog op Jakobs worsteling bij Pniël, waarin
hij zich mannelijk gedroeg en God overwon. Daar-
mee geeft de Heere aan dat allen die werkelijk
om genade worstelen, het geloof van Jakob heb-
ben. Nee, de tijdgelovigen zullen niet zo liggen te
schreien, zij kermen en kirren niet als een duif en
piepen niet als een zwaluw. Maar een oprechte van
hart zal God zoeken in de dageraad, vanaf het begin
van de dag. Hiermee geeft God ook aan dat allen
die worstelen om genade, evenals Jakob overwin-

naars zullen zijn. God heeft immers nooit tegen het huis van Jakob gezegd dat het tevergeefs is om Hem te zoeken!

De Heere zal Zijn kinderen niet verlaten. Dat is de belofte van het verbond: ‘Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten’ (Jozua 1:5 en Hebrëeën 13:5). Dat betekent dat God niet ver van hen zal zijn, maar zeer nabij, terwijl Hij hen van onder met eeuwige armen ondersteunt, Deuteronomium 33:27.

Ook zal God hen niet verlaten voor wat hun *staat* voor Hem betreft, hoe het ook met hen is. Dit huwelijksverbond zal niet verbroken worden, maar de Heere zal in alle afwijkingen Zijn overspelige vrouw terugroepen. ‘Bekeer u, keer weer, gij afkerige kinderen, want Ik heb u getrouwd’, Jeremia 3:14 en 22. Zij zijn in Zijn beide handpalmen gegraveerd, en haar muren zijn steeds vóór Hem, vgl. Jesaja 49:16.

De Heere zal hen ook niet verlaten voor wat hun *stand* van het geestelijke leven betreft, hoe droevig die ook mag zijn. Het hart kan als het ware tussen twee rijen van stenen liggen, Psalm 68:14, maar dan nog zal het merken dat het enige blijken ontvangt van Gods verborgen ondersteuning en bemoediging. Er zullen enkele ‘uitgangen van het hart’ zijn, die het teken zijn dat God de ziel vasthoudt en haar op een verborgen manier ondersteunt.

Ja, God zal hen niet verlaten als zij geen raad meer weten. Hij zal in al hun benauwdheden met hen benauwd zijn. Als de wateren zich verheffen en zelfs tot aan de lippen komen, zal God laten zien dat Hij hen in hun benauwdheid haastig te hulp zal schieten.

Ook als zij genade ervaren, zal de Heere hen niet verlaten. Die genade kan wel verdonkerd worden, maar zal nooit helemaal worden uitgeblust. De poorten van de hel zullen hen niet kunnen overweldigen, Mattheüs 16:18.

Ten slotte, God zal hen niet verlaten als zij Hem verwachten. Hoewel Zijn kinderen uit vele verdrukkingen moeten komen, zal de erfenis voor hen bewaard worden, omdat die voor hen bereid is vóór de grondlegging van de wereld, Johannes 17:24; Efeze 1:4.

Dit alles moet nu zo voor deze ellendigen en nooddriftigen gebeuren, en wel om verschillende redenen.

In de eerste plaats omdat Gods vaderlijk hart en Zijn innerlijke barmhartigheid tot Zijn kinderen Hem ertoe verplichten. Een moeder zou haar zuigeling nog kunnen vergeten, maar God kan dat niet. Hoe ellendig het er voor hen ook kan uitzien, toch zegt God als zij tot Hem roepen: ‘Hoe zou Ik u

overleveren, Mijn hart is in Mij omgekeerd, al Mijn berouw is tezamen ontstoken', Hosea 11:8. 'Ik trek al Mijn berouw tezamen. Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon, is hij Mij niet een troetelkind? Want sinds Ik tegen hem gesproken heb, denk Ik nog ernstig aan hem; Ik zal Mij voorzeker over hem ontfermen, spreekt de HEERE', Jeremia 31:20.

Vervolgens legt Gods eigen belofte Hem een verplichting op, want Hij zegt: 'Roep Mij aan in de dag der benauwdheid, Ik zal er u uithelpen, Psalm 50:15. En het is onmogelijk dat God zou liegen! In de derde plaats zijn er de onuitsprekelijke verzuchtingen van Gods kinderen. Door de werking van de Geest storten ze die uit voor Gods troon, daarbij pleitend op de verdienste van de Borg. Ook deze gebeden leggen de Heere een verplichting op om Zijn kinderen te horen. 'Om de verwoesting der ellendigen, om het kermen der nooddruftigen, zal Ik nu opstaan, zegt de HEERE', Psalm 12:6.

Toepassing

Geliefden, hier hebt u een heerlijke versterking als uw ziel versmacht van dorst. Deze ontvangt u, opdat u niet versmacht als de vertroosting van God op zich laat wachten. Op deze wijze heb ik het u kort voorgehouden. Maar laten we alles wat gesproken is op onszelf toepassen naar we nodig hebben.

a. Allereerst een woord tot u allen, geliefden. Wat zou het te wensen zijn dat u allemaal zoekers bent, en zó ernstig zoekt naar het water des levens, dat wij vanwege uw verlangen daarnaar en vanwege uw smachtende dorst een woord van bemoediging moeten spreken. Maar helaas is het met de meesten van u heel anders gesteld!

Wat zijn er weinigen onder u die beseffen hoe elendig en rampzalig uw staat voor God is als u niet wedergeboren bent. Wat is het toch noodzakelijk dat u behoefte krijgt aan het water van Gods genade. Maar nu bent u rijk en verrijkt en hebt aan geen enkel ding gebrek, hoewel u jammerlijk, elendig, arm, blind en naakt bent, vgl. Openbaring 3:17. O vrienden, als u ook maar iets mist voor uw lichamelijke behoeften, dan kunt u niet rusten totdat u het hebt. Maar nu mist u God, u mist Christus, de vergeving van de zonden, ja, in één woord alles wat nodig is voor uw behoud. U ziet het niet, u gelooft het niet; en daarom zoekt u er ook niet naar. Zo blijft u tevreden met uzelf. Wat is dat een vreselijke toestand. Elk schepsel zoekt naar het volmaakte, maar u leeft zonder één enkele indruk. U zoekt alleen maar wat tot uw verderf zal zijn.

Als er onder u zijn die een zekere begeerte hebben naar de wateren van het heil, o wat gaat het er dan halfslachtig aan toe. U bent er wel van overtuigd

dat u geen genade kent. Dat stemt u wel toe, maar uw verlangen naar het heil is maar flauw. U begeert dus als een luiaard, en daarom krijgt u niets. Stel: u komt in het dagelijkse leven een arm mens tegen, die op een halfslachtige, ongevoelige en onverschillige manier om een gift vraagt. Zou u dan niet zeggen: hij gaat er niet onder gebukt, hij is niet behoeftig, het is geen echte bedelaar. Wel, breng dit nu eens op uzelf over! God moet toch walgen van die flauwhartige gebeden zonder enige ernst! De nood moet aan de dag komen, en men zal ernstig moeten zoeken wil men ooit vinden. God zal de Laodiceeërs, die noch koud noch heet zijn, uit Zijn mond spuwen!

Er zijn onder u mensen die op een wat oppervlakkige manier inzien dat zij gebrek lijden. Maar u bent daarmee nog geen zoekers geworden! U maakt immers geen gebruik van de middelen die u gegeven zijn om te vinden. Wat zijn er veel redenen om hierover te klagen! De een is van mening dat het doen van wat God vraagt, dus het gebruikmaken van de genademiddelen, niet meer is dan een wettisch werk en dus schadelijk. Een ander blijft ondanks enige overtuiging in zijn hart, toch maar doorleven en verzuimt de plichten die God van hem vraagt. Geloof me, vrienden, zolang het zó blijft, zal God nooit horen en verhoren.

U kunt het immers nog best uithouden, hoewel u niets vindt. U weet niet wat het is om te bezwijken van verlangen, om te versmachten van dorst. Het is bij u juist zo dat uw zoeken tegelijk ook uw vinden is, en uw dorst is uw drinken! Wat is dat erg! Is een bedelaar ermee geholpen omdat hij gebedeld heeft? Is iemands dorst gelest, omdat hij dorst heeft? Ons zoeken is de weg die God heeft ingesteld om te vinden, maar het is het vinden zélf niet! Bedrieg u toch niet, vrienden. Als u van een zoeker geen vinder wordt, zult u rampzalig zijn en blijven, ondanks uw zoeken.

Ten slotte: u hebt wellicht wel enkele verlangens en begeerten, maar u zoekt het niet bij de Heere. U zoekt het bij uzelf, in uw geestelijke gestalte of geestelijke werkzaamheden. Die hebt u door algemene overtuigingen en een verandering in uw leven. Maar zo zoekt u het, als het eropaan komt, in uw eigen gerechtigheid. Wat een vreselijke toestand! Al zou u al de heiligheid van engelen en mensen hebben, maar door slechts één zonde voor God schuldig staan, dan kunt u voor Hem niet bestaan en zult u afgewezen worden. Wat is het toch dwaas om het buiten Christus te zoeken. Alleen in Hem is gerechtigheid te vinden, waardoor een ziel voor God kan bestaan. Daarom moet ieder die oprecht zoekt, belijden dat hij midden in de dood is.

Zo zal hij het leven buiten zichzelf zoeken in Christus Jezus.

Daarom, wie u als niet wedergeboren mens ook bent, als u van dit zoeken - door ons beschreven vanuit Gods Woord - in wezenlijke zin niets weet, dan bent u werkelijk ellendig en nooddruftig, al gelooft u het niet. Moge de Heere dit op uw hart binden en u doen ontwaken uit uw zorgeloosheid!

b. Een woord tot u allen die oprecht van hart bent. U bent ellendig en nooddruftig, die naar het water van het heil zoekt. U kent, u ziet, u voelt uw ellende en uw gebrek. U beseft als het ware maar één ding, en dat is dit. Daardoor gedraagt u zich als een ellendige en nooddruftige voor God en mensen, zowel in het openbaar als in het verborgene.

U mag eerlijk zeggen dat het u om het water van Gods genade te doen is en dat uw ziel met niets anders tevreden gesteld kan worden. U mag getuigen dat die genade boven alles uitgaat en dat u daarnaar reikhalzend uitziet. Uw nieren verlangen zeer in uw schoot. U dorst ernaar zoals een hert schreeuwt naar de waterstromen in een land, dor en mat, zonder water.

Hoewel u nog geen water vindt, o bezwijk daar niet onder. Hoewel uw tong droog is door de dorst, de God Die Amen zegt, heeft verklaard dat Hij u zal horen en u niet zal verlaten. Hoe donker het er ook uitziet, uw hulp is des te meer dichtbij! Wie weet, wellicht wordt u déze dag nog tot de wateren gebracht, en zult u de put Lachaï Roï noemen, dat is 'put van de Levende Die mij ziet'. Moge de Heere Zelf u versterken en u bevestigen.

AMEN

Ja, ik wens abonnee te worden op de Reveil-serie.

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

.....

Plaats:

.....

Zend ook een proefnummer aan:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode

.....

Plaats:

.....

.....
(Handtekening)

In open envelop zonder postzegel zenden aan:

Pieters Media bv
Antwoordnummer 5
4500 WC GROEDE

Uitgave
STICHTING “SMYTEGELT-FONDS”

REVEREIL-SERIE

Voorzitter
Ds. J. Westerink, Urk

Secretariaat
Heereweg 7, 2161 AB Lisse.

Vrije giften en abonnementsgeld
storten op IBAN: NL94 INGB 0000 5814 92
t.n.v. Penningmeester
“Smytegeltfonds”, Putten

Abonnement: € 12,- per jaar (10 ex.)

Opgave nieuwe abonnees en adreswijzigingen
aan:

Pieters Media bv,
Postbus 12,
4503 ZG GROEDE

of per e-mail: reveil@pietersgroede.nl
www.reveilserie.nl